

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W OPARCIU O PROGRAM *NOWE Słowa na start* M. Derlukiewicz

KLASA IV – 2025/2026

Treści nauczania		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Kształcenie literackie i kulturowe	Lektura Uczeń:	Zazwyczaj zna fragmenty dłuższych tekstów literackich omawianych na lekcjach. Przeważnie umie wskazać bohaterów. Czasami dostrzega różnicę między światem przedstawionym w utworze a rzeczywistością. Na ogół dostrzega podobieństwa, różnice między dwoma tekstami literackimi.	Czasami wypowiada się krótko na tematy związane z przeczytaną lekturą, próbuje ocenić postępowanie bohaterów, sporadycznie podaje motywy postępowania. Zazwyczaj dokonuje podziału bohaterów na głównych i pobocznych, zna pojęcie „narrator”. Przeważnie zna pojęcia: fantastyczny- nieprawdopodobny, realny. Sporadycznie potrafi porównać teksty literackie- odróżnia tekst prasowy od literackiego.	Przeważnie zna omawiane teksty w całości i wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach. Często potrafi wyodrębnić elementy świata przedstawionego. Zazwyczaj potrafi wskazać w utworze elementy prawdopodobne, fantastyczne. Zwykle samodzielnie porównuje teksty literackie.	Bezbłędnie ocenia postępowanie bohaterów, zna przebieg zdarzeń, charakteryzuje, uzasadnia, cytuje. Zawsze wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera. Zawsze zna elementy świata przedstawionego, nazywa je i samodzielnie wskazuje. Samodzielnie dokonuje podziału elementów na prawdopodobne i fantastyczne. Z pomocą nauczyciela porównuje lekturę z adaptacją filmową	Perfekcyjnie określa problematykę omawianego utworu. Bezbłędnie ocenia postępowanie bohaterów, uzasadniając cytatami, przykładami z lektury. Samodzielnie wnioskuje na podstawie treści lektury, rozumie zależność zdarzeń.
	Poetyka	Na ogół odróżnia prozę od wiersza. Przeważnie z pomocą	Zazwyczaj zna podstawowe wyznaczniki wiersza (wers, strofa, rym, refren).	Często potrafi odróżnić ujęcia metaforyczne od dosłownych .	Zawsze odróżnia pojęcia: narrator, podmiot mówiący, autor.	Bezbłędnie rozróżnia utwory poetyckie i fabularne.

	Uczeń:	nauczyciela wskazuje epitet, porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, wyraz neutralny.	Czasami przy pomocy nauczyciela wskazuje uosobienie, kontrast, wie, co to jest nastrój wiersza, wie, kim jest podmiot liryczny.	Przeważnie umie wyszukać w tekście epitet, przenośnię, uosobienie, porównanie. Zazwyczaj odszukuje w tekście informacje na temat podmiotu lirycznego, wyjaśnia sens fragmentu utworu.	Świetnie rozpoznaje i nazywa poznane środki językowe, podejmuje próby interpretacji metafory, wyjaśnia sens wiersza, określa nastrój.	Zawsze wyszukuje i nazywa poznane środki stylistyczne, zazwyczaj określa ich funkcję. Śmiało podejmuje próby interpretacji utworu poetyckiego. Świadomie przedstawia własne rozumienie utworu opanowanego na pamięć z zastosowaniem poprawnej intonacji, dykcji i odpowiednim napięciem emocjonalnym.
	Gatunki literackie Uczeń:	Sporadycznie z pomocą nauczyciela odróżnia baśń od innych utworów. Rzadko z pomocą nauczyciela odróżnia legendę od innych utworów.	Częściowo zna cechy baśni (nieokreślony czas, miejsce, fantastyczna treść, kontrast, szczęśliwe zakończenie). Zazwyczaj zna cechy legendy.	Często nazywa cechy baśni, podaje przykłady z tekstu. Na ogół wskazuje w tekście cechy charakterystyczne dla legendy.	Zazwyczaj zna cechy baśni, potrafi ułożyć własną baśń. Samodzielnie odróżnia baśń od legendy i opowiadania, podając przykłady.	Perfekcyjnie nazywa cechy gatunkowe, ilustrując przykładem z utworu. Zawsze porównuje cechy gatunkowe poznanych utworów.
	Wiedza o kulturze Uczeń:	Często rozróżnia różne przekazy-w tym artystyczne (dzieło plastyczne, film, teatr, Internet).	Zazwyczaj odróżnia specyfikę tekstów kultury, zna charakterystyczne cechy danego przekazu .	Na ogół zna podstawowe pojęcia związane z danym przekazem artystycznym; (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka).	Zawsze posługuje się podstawowymi pojęciami poznanych na lekcjach związanych z różnymi przekazami artystycznymi.	Świadomie posługuje się podstawowymi pojęciami związanymi z różnymi przekazami. Bezbłędnie zna cechy charakterystyczne danego przekazu.

Kształcenie językowe	Formy wypowiedzi	Uczeń: Zazwyczaj wie ,co to jest notatka biograficzna i komiks oraz potrafi odróżnić go od tekstu literackiego. Na ogół potrafi krótko opisać przedmiot, osobę, miejsce, zwierzę. Zna podstawowe elementy adresu. Zazwyczaj potrafi uzupełnić tekst ogłoszenia, zawiadomienia. Na ogół rozumie pojęcie „dialog” i umie go wskazać w tekście. Przeważnie umie opowiadać kilkoma zdaniami na podstawie własnego doświadczenia.	Na ogół podejmuje próbę ułożenia notatki biograficznej postaci. Z reguły wymienia co najmniej dwa elementy charakterystyczne dla komiksu. Często zna elementy opisu i podejmuje próbę redagowania tej formy. Na ogół potrafi adresować i zna zasady pisania pocztówki, listu. Często zna formy użytkowe: ogłoszenie, zawiadomienie. Zazwyczaj zna jeden ze sposobów zapisu dialogu. Na ogół umie zredagować opowiadanie odtwórcze.	Zwykle z dłuższego tekstu wybiera informacje potrzebne do zredagowania notatki biograficznej. Zazwyczaj wymienia co najmniej cztery elementy charakterystyki dla komiksu. Na ogół potrafi samodzielnie opisywać. Dobrze umie redagować kartkę pocztową (pозdrowienia, życzenia), list, ogłoszenie, zawiadomienie. Zawsze zna wszystkie sposoby zapisu dialogu. W miarę samodzielnie podejmuje próby redagowania opowiadania twórczego.	Z dużą swobodą redaguje notatkę biograficzną. Podejmuje próby wykonania własnego komiksu. Zawsze szczegółowo opisuje, potrafi nadać pracy odpowiednią kompozycję i tytuł. Zawsze dba o układ graficzny pocztówki, listu, ogłoszenia. Bezbłędnie potrafi zapisać dialog, stosując odpowiednią interpunkcję. Zawsze potrafi nadać pracy odpowiednią kompozycję i tytuł.	Celowo i świadomie posługuje się różnymi wypowiedziami.
	Części mowy	Uczeń: Zazwyczaj zna rzeczownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.	Na ogół nazywa rodzaj, liczbę, poprawnie stosuje formy rzeczownika.	Przeważnie odmienia rzeczownik przez przypadki, tworzy rzeczowniki odczasownikowe.	Zawsze określa przypadek rzeczownika w zdaniu stosując pytanie.	Bezbłędnie odmienia rzeczownik.
		Zazwyczaj zna czasownik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście, poprawnie stosuje jego proste formy.	Na ogół odróżnia formę osobową od bezokolicznika, liczbę pojedynczą od mnogiej, tworzy właściwe formy osobowe od podanego bezokolicznika, podejmuje próby określania formy.	Zazwyczaj odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, określa formę, tworzy formy osobowe od nieosobowych i na odwrót, wskazuje aspekt (postać).	Bezbłędnie nazywa rodzaje czasu przyszłego, tworzy poprawnie czas przyszły zależnie od aspektu czasownika.	Zawsze bezbłędnie odmienia czasownik, tworzy czas przyszły i formy nieosobowe.

		Zazwyczaj zna przymiotnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.	Zazwyczaj nazywa rodzaj, liczbę, poprawnie stosuje formy przymiotnika.	Na ogół bezbłędnie tworzy związki przymiotnika z rzeczownikiem.	Zawsze poprawnie odmienia związek rzeczownika z przymiotnikiem.	Perfekcyjnie stosuje różne formy przymiotnika oraz określa jego funkcję w zdaniach.
		Zazwyczaj zna przysłówki i z pomocą nauczyciela rozpoznaje go w tekście.	Na ogół podkreśla związek czasownika z przysłówkiem, dobiera przysłówki jako określenie czasownika, przymiotnika i przysłówka.	Przeważnie tworzy przysłówki od podanych przymiotników, tworzy przysłówki o znaczeniu przeciwnym.	Zawsze układa zdania z wybranymi przysłówkami, przekształca zdania, zastępując związki rzeczownika z przymiotnikiem związkami czasownika z przysłówkiem.	Świadomie tworzy przysłówki, układa z nimi zdania i przekształca je.
		Zazwyczaj zna przyimek i spójnik i z pomocą nauczyciela rozpoznaje je w tekście.	Często uzupełnia zdania podanymi przyimkami i spójnikami. Wie, przed którymi spójnikami stawiamy przecinek, a przed jakimi nie.	Zwykle poprawnie dobiera przyimki określające położenie, wskazuje wyrażenia przyimkowe. Zazwyczaj zastępuje podane spójniki innymi, o podobnym znaczeniu, odróżnia spójnik od przyimka.	Bezbłędnie zna pojęcie wyrażenie przyimkowe, wie, o czym ono informuje i poprawnie je stosuje. Zawsze dobiera odpowiedni spójnik w zdaniach, poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne.	Świetnie zna i zawsze poprawnie stosuje spójniki i przyimki.
	Fonetyka Uczeń:	Na ogół potrafi głoskować, literować, sylabizować.	Przeważnie odróżnia głoskę od litery, samogłoskę od spółgłoski, dzieli wyrazy na sylaby, wie, na którą sylabę pada najczęściej akcent w języku polskim.	Na ogół rozpoznaje „i” zgłoskotwórcze, zmiękczające, poprawie akcentuje wyrazy.	Zawsze potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu fonetyki w praktyce.	Świetnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki, dostrzegając związek z zasadami ortografii.
	Ortografia i interpunkcja	Sporadycznie odwzorowuje poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym fragment tekstu.	Zazwyczaj pisze ze słuchu, stara się stosować poznane zasady ortograficzne (ó-u, rz-ż, ch-h, wielka i mała litera). Na ogół zna zasady interpunkcyjne (spójniki,	Przeważnie zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach. Popołnia nieliczne błędy.	Bardzo dobrze zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.	Zawsze perfekcyjnie zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne poznane na lekcjach.

	Uczeń:		wyliczenia, wyznaczanie granicy zdania).			
	Komunikacja Uczeń:	Zazwyczaj posługuje się językiem czynnym w zależności od sytuacji, zadaje proste pytania i udziela odpowiedzi. Na ogół rozumie intencję wypowiedzi.	Na ogół formułuje wypowiedź ze świadomością celu: pyta, odpowiada, poleca, prosi, zaprasza, odmawia, żegna, wita, dziękuje, przedstawia.	Często różnicuje formę wypowiedzi w zależności od adresata, wymienia najważniejsze zasady formuł powitania, przedstawiania.	Doskonale zna pojęcia: nadawca, adresat, komunikat i układa dialogi sytuacyjne.	Zawsze wyraża poglądy, argumentuje, wnioskuje, rozwiązuje problemy, dokonując selekcji informacji.
		Czasami rozumie znaczenie wyrazów wieloznacznych w kontekście, podaje przykłady użycia w wypowiedzi.	Sporadycznie dobiera wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne, pokrewne, wskazuje w tekście wyrazy potoczne.	Zazwyczaj tłumaczy znaczenie przenośnych związków frazeologicznych, zastępuje wyrazy potoczne słownictwem literackim, tworzy wyrazy na podstawie definicji. Na ogół wyraża własne zdanie.	Zawsze dba o bogactwo języka: unika powtórzeń, wprowadza porównania, proste związki frazeologiczne. Zawsze zna pojęcia: synonim, antonim.	Świadomie dostosowuje język do zamierzonego celu wypowiedzi.
Tworzenie wypowiedzi	Elementy retoryki Uczeń:	Rzadko wypowiada się na określony temat. Sporadycznie tworzy spójną wypowiedź, stosując odpowiednią kompozycję i układ do danej formy. Przeważnie zna zasadę stosowania akapitów, ale rzadko je stosuje.	Czasami wypowiada się na określony temat. Z reguły tworzy spójną wypowiedź, stosuje akapity.	Często wypowiada się na zadany temat. Na ogół tworzy uporządkowaną wypowiedź, poprawną kompozycyjnie i graficznie.	Zawsze wypowiada się na podany temat, tworzy logiczną, uporządkowaną wypowiedź, poprawną kompozycyjnie i graficznie.	Świadomie i celowo wypowiada się na podany temat, stosując odpowiednią do formy kompozycję i układ graficzny. Rozumie rolę akapitu w tworzeniu całości wypowiedzi.
	Formy wypowiedzi Uczeń:	Sporadycznie próbuje samodzielnie redagować życzenia i pozdrowienia, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, list prywatny,	Czasami samodzielnie redaguje życzenia i pozdrowienia, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, list prywatny, notatkę, opis postaci i przedmiotu, plan	Zazwyczaj samodzielnie redaguje życzenia i pozdrowienia, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, list prywatny, notatkę, opis postaci i przedmiotu, plan	Zawsze samodzielnie sporządza życzenia i pozdrowienia, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, list prywatny, notatkę, opis postaci i przedmiotu, plan	Zasadniczo samodzielnie sporządza wyczerpujące życzenia i pozdrowienia, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, list prywatny, notatkę, opis postaci

		notatkę, opis postaci i przedmiotu, plan wydarzeń, opowiadanie i dialog. Na ogół wykonane prace są krótkie.	wydarzeń, opowiadanie i dialog. .	wydarzeń, opowiadanie i dialog. Na ogół wskazuje najważniejsze elementy danej formy wypowiedzi.	wydarzeń, opowiadanie i dialog. .	i przedmiotu, plan wydarzeń, opowiadanie i dialog. Celowo wykorzystuje zdobytą wiedzę.
Samokształcenie	Czytanie Uczeń:	Dobrze opanował technikę czytania.	Przeważnie potrafi czytać płynnie z przygotowaniem.	Zawsze czyta przygotowany tekst z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych.	Zawsze umie modulować głos w zależności od treści.	Świetnie czyta tekst bez przygotowania, głosem interpretuje czytaną treść.
	Czytanie ze zrozumieniem Uczeń:	Przeważnie odpowiada na pytania na podstawie krótkiego tekstu: wymienia, wylicza, nazywa, identyfikuje. Na ogół odróżnia przekaz werbalny od niewerbalnego (tekst, obraz, rysunek, afisz).	Zazwyczaj wyszukuje potrzebne informacje o świecie przedstawionym, streszcza, czasami wyjaśnia. Często rozumie znaczenie podstawowych symboli występujących w instrukcjach i diagramach, tworzy oś czasu, odczytuje.	Na ogół podejmuje próby analizy tekstu: porównuje, klasyfikuje, charakteryzuje, określa. Zazwyczaj odczytuje instrukcje rysunkowe, odróżnia diagramy, układa pytania do wykresów.	Zawsze analizuje przeczytany tekst: wnioskuję, ocenia, uzasadnia, przewiduje. Zawsze odczytuje instrukcje rysunkowe we wskazanej formie, sporządza diagramy.	W pełni rozumie czytane teksty, analizuje, wnioskuję, uzasadnia. Doskonale odczytuje instrukcje rysunkowe we wskazanej formie, sporządza diagramy.
	Korzystanie ze źródeł informacji Uczeń:	Na ogół zna alfabet. Z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika ortograficznego, rozwija umiejętność efektywnego posługiwania się nowymi technologiami.	W miarę zna słowniki: ortograficzny, języka polskiego i przy pomocy nauczyciela korzysta z encyklopedii.	Zazwyczaj zna słowniki: ortograficzny, języka polskiego, wyrazów obcych i bliskoznacznych, encyklopedię PWN i wie, do czego służą.	Zawsze samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela.	Biegłe posługuje się słownikami, świadomie z nich korzysta, dobiera źródła informacji stosownie do potrzeb, gromadzi informacje. Nieustannie doskonali formy zapisywania pozyskiwanych informacji.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności

Sprawdziany pisemne, testy (przeprowadzane po zakończeniu działu tematycznego, po omówieniu lektury) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Kartkówki (obejmują materiał z 1-3 ostatnich lekcji lub dotyczące krótkich zagadnień, lub znajomości lektury) – zapowiadane lub niezapowiadane

Dyktanda (pisanie ze słuchu lub z pamięci sprawdzające znajomość zasad ortografii i interpunkcji) – zapowiadane lub niezapowiadane

Wypracowania klasowe – prace literackie (sprawdzające umiejętność tworzenia krótkich i dłuższych form wypowiedzi przeprowadzane po wprowadzeniu, omówieniu lub powtórzeniu danej formy) – zapowiadane z wyprzedzeniem lub oceniane na bieżąco

Wypowiedzi ustne (sprawdzające stopień opanowania omawianych zagadnień, lektur; udział w dyskusji w czasie lekcji) – ocenianie bieżące

Praca na lekcji (wykonywanie zleconych pisemnych zadań w zeszycie przedmiotowym, zeszycie ćwiczeń lub na karcie pracy stosownie do zagadnienia i potrzeb metodycznych) – ocenianie bieżące

Recytacja wybranych tekstów (sprawdzenie pamięciowego opanowania tekstu, interpretacji głosowej, dykcji) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Projekty edukacyjne indywidualne lub grupowe (związane z wybranym zagadnieniem językowym, kulturowym, lekturą) - zapowiadane z wyprzedzeniem

Inne prace: referaty, prezentacje, inscenizacje, prace plastyczno-literackie (obejmują podane zagadnienie) – zapowiadane do przygotowania lub oceniane na bieżąco

Prace dodatkowe (opanowanie, zaprezentowanie materiału celem przygotowania się i udziału w konkursach tematycznych, literackich lub recytatorskich) – zapowiadane i uzgadniane z uczącym

Prace pisemne, sprawdziany, testy oceniane są w skali punktowej i przeliczane na ocenę wg zasad:

- do 29% punktów - niedostateczny
- 30% - 50% punktów – dopuszczający
- 51% - 70% punktów – dostateczny
- 71% - 90% punktów – dobry
- 91% - 99% punktów – bardzo dobry
- 100% punktów – celujący

Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej

Możliwość uzyskania oceny wyższej ma każdy uczeń po spełnieniu warunków:

- rodzic lub uczeń wyraża chęć uzyskania oceny wyższej w formie pisemnej poprzez e-dziennik;
- uczeń przystąpił w ciągu roku szkolnego do wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych;
- uczeń podejmował próby poprawy ocen niedostatecznych i dopuszczających ze sprawdzianów i prac pisemnych w wyznaczonym przez nauczyciela terminie.

Tryb uzyskania oceny wyższej:

- analiza poziomu spełnienia wymagań na ocenę przewidywaną i wyższą;
- wykonanie w terminie wyznaczonych przez nauczyciela zadań w formie ustnej, pisemnej z materiału, z którego uczeń nie spełnił wymagań na ocenę wyższą w ciągu roku szkolnego.